

Regionų komiteto nuomonė dėl baltosios knygos „Adekvaičių, saugių ir tvarių pensijų darbotvarkė“

(2012/C 391/02)

REGIONŲ KOMITETAS

- nurodo, kad visi svarbiausi subjektai, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas, kurie valdo didelės viešojo sektoriaus darbuotojų dalies papildomų pensijų sistemas, turėtų būti įtraukti į konsultacijų procesą, vykdomą reformuojant nacionalines pensijų sistemas;
- pabrėžia, kad kai kurie ES pensijų politikos ir strategijos „Europa 2020“ aspektai vienas kitą sustiprina. Jeigu pagal „Europos 2020“ strategiją bus pasiektas aukštesnis užimtumo lygis, tai ir socialinė apsauga ir pensijų sistemos apskritai taps tvaresnės. Savo ruožtu, norint įgyvendinti strategijos „Europos 2020“ tikslą sumažinti skurdą, būtina užtikrinti adekvačias pensines išmokas, turint omenyje tai, kad vyresnio amžiaus europiečiai išlieka socialiniu ir ekonominiu požiūriu pažeidžiama grupė. Reikia ne tik sisteminės pensijų reformos, bet ir nemažai papildomų darbo rinkos politikos priemonių, kad ir ateityje būtų užtikrintos deramos vyresnio amžiaus žmonių pajamos;
- atsižvelgdamas į nerimą dėl skaidrumo, taip pat dėl mokesčių ir rinkliavų, susijusių su įvairiais privataus pensijų kaupimo modeliais, dydžio, norėtų, kad būtų atliktas palyginamasis tyrimas, kokią praktiką būtų geriausia taikyti visoje ES;

Pranešėjas	Paul LINDQUIST (SE / ELP), Lidingės miesto tarybos narys
Pamatinis dokumentas	Baltoji knyga „Adekvacių, saugių ir tvarių pensijų darbotvarkė“ COM(2012) 55 final

I. REGIONŲ KOMITETO POZICIJA

REGIONŲ KOMITETAS

Įžanga

1. palankiai vertina Komisijos siekį spręsti didelius sunkumus, kurie kyla daugelio valstybių narių pensijų sistemoms;

2. atkreipia dėmesį į tai, kad tvarių ir adekvacių pensijų užtikrinimas yra labai svarbus ne tik mūsų augimo perspektyvoms, bet ir visuomenės gerovei ir labui;

3. be to, atkreipia dėmesį į tai, kad saugių ir adekvacių pensijų užtikrinimas yra labai svarbus, kad pensijų sistemos išliktų ekonomiškai gyvybingos ilguoju laikotarpiu;

4. pažymi, kad bendros valstybės pensijos ir ateityje bus svarbios užtikrinant, kad kiekvienas pensininkas gautų adekvačią pensiją;

5. mano, kad adekvačiomis viso gyvenimo pajamomis grindžiama pensijų sistema padeda užtikrinti, kad pensijos būtų tvarios ilgą laiką;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad pensijų sistemos ilgą laiką buvo vystomos remiantis kiekvienos valstybės narės konkrečiomis sąlygomis; todėl bendrų valstybės pensijų sistemų struktūra yra kiekvienos atskiros valstybės narės reikalas;

7. nurodo, kad visi svarbiausi subjektai, įskaitant vietas ir regionų valdžios institucijas, kurie valdo didelės viešojo sektoriaus darbuotojų dalies papildomų pensijų sistemas, turėtų būti įtraukti į konsultacijų procesą, vykdomą reformuojant nacionalines pensijų sistemas;

8. pažymi, kad kelete valstybių narių iš esmės socialiniai partneriai atsako už profesinių pensijų sistemų plėtotę. Tokiu atveju savaimė suprantama, kad ir visi pakeitimai turi būti daromi socialinių partnerių;

9. pažymi, kad baltoji knyga yra paremta SESV 153 straipsniu. Už pensijų sistemos formavimą visų pirma atsako valstybės narės. Tačiau ES gali remti ir papildyti valstybių narių veiklą

socialinės apsaugos srityje. Baltojoje knygoje nepateikiami konkretūs pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, todėl nekeliama jokie klausimai dėl subsidarumo ir proporcingumo principų; tačiau Komitetas nori pabrėžti, kad visi būsimi pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl pensijų turės būti labai nuodugnai analizuojami atsižvelgiant į subsidarumo principą;

10. pabrėžia, kad kai kurie ES pensijų politikos ir strategijos „Europa 2020“ aspektai vienas kitą sustiprina. Jeigu pagal „Europos 2020“ strategiją bus pasiektas aukštesnis užimtumo lygis, tai ir socialinė apsauga ir pensijų sistemos apskritai taps tvaresnės. Savo ruožtu, norint įgyvendinti strategijos „Europos 2020“ tikslą sumažinti skurdą, būtina užtikrinti adekvačias pensines išmokas, turint omenyje tai, kad vyresnio amžiaus europiečiai išlieka socialiniu ir ekonominiu požiūriu pažeidžiama grupė⁽¹⁾. Reikia ne tik sisteminės pensijų reformos, bet ir nemažai papildomų darbo rinkos politikos priemonių, kad ir ateityje būtų užtikrintos deramos vyresnio amžiaus žmonių pajamos;

Darbo rinkoje ir pensijoje praleisto laiko pusiausvyra

11. pritaria Komisijos siekiui didinti pensinį amžių atitinkamai atsižvelgiant į tikėtinos gyvenimo trukmės pailgėjimą, nes tai padėtų užtikrinti mūsų pensijų sistemų finansinį gyvybingumą. Skirtingos valstybės narės tuo tikslu turės priimti skirtingus praktinius sprendimus;

12. mano, kad esant lanksčiam pensiniam amžiui, kai kurie žmonės galbūt pasirinktų galimybę vėliau pasitraukti iš darbo rinkos, nei tuo atveju, jei pensinis amžius būtų tiksliai nustatytas, todėl profesinio gyvenimo trukmę būtų galima prailginti pagal individualias sąlygas;

13. pabrėžia, kaip svarbu užtikrinti aktyvesnį vyresnių žmonių (55–64 m.) dalyvavimą darbo rinkoje. Gerokai didesnis jų užimtumas⁽²⁾ būtų labai naudingas ekonomikos augimui ir padidintų pensijų sistemų tvarumą;

14. mato nemažai galimybių padidinti moterų, jaunimo ir migrantų užimtumo lygį ir todėl pabrėžia didesnio užimtumo visose amžiaus grupėse svarbą. Ne mažiau svarbu gerinti sąlygas, kad jaunimas ir migrantai anksčiau patektų į darbo rinką;

⁽¹⁾ Žr. CdR 319/2010 fin.

⁽²⁾ Eurostato duomenimis, kurie cituojami baltojoje knygoje, tai sudaro mažiau nei 40 proc. daugelyje šalių.

15. ragina valstybes nares ir darbdavius igyvendinti priemones, kad vyresnio amžiaus darbuotojams būtų lengviau pasilikti darbo rinkoje ir jie būtų skatinami taip daryti;

16. kai kuriais atvejais norėtų, kad į pensiją būtų dažniau išeinama etapais: iš darbo visą darbo dieną į pensiją būtų visiškai išeinama laipsniškai;

17. atkreipia dėmesį į riboto pajėgumo dirbti dėl lėtinių sveikatos sutrikimų ar gerokai padidėjusio neįgalumo dėl amžiaus tikimybę⁽³⁾; todėl labai svarbu, kad būtų veiksmingos perkvalifikavimo ir darbo paieškos priemonės, skirtos lengviau pakeisti karjerą ir darbo vietą profesinės veiklos laikotarpiu, o visuomenei – paremti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi, taip pat aktyvų bei sveiką senėjimą;

18. pabrėžia, kad valdžios institucijos ir socialiniai partneriai turėtų sukurti ir igyvendinti dar daugiau priemonių, kurios užtikrintų ir skatintų nenutrūkstamą vyresnio amžiaus dirbančių asmenų užimtumą ir tuo pat metu sumažintų arba visiškai panaikintų amžiaus skirtumą tarp realaus pasitraukimo iš darbo rinkos ir įstatyme nustatyto pensinio amžiaus;

Papildomos pensijos

19. pažymi, kad profesinės pensijos gali svariai papildyti valstybės pensiją. Todėl ES turi skatinti gerąją praktiką, kad valstybėse narėse būtų kuriamos profesinių pensijų sistemos, ir papildinti paramą daugiapakopėms pensijų sistemoms;

20. norėtų paraginti Komisiją ir valstybes nares daugiau dėmesio skirti MVĮ darbuotojams, žemos kvalifikacijos ir netipiniams bei dėl struktūrinių priežasčių laikinai dirbantiems darbuotojams, kurie dažnai negali pasinaudoti to paties lygmens profesinių pensijų sistemomis, kuriomis gali naudotis kiti darbuotojai;

21. atkreipia dėmesį į tai, kad profesinių pensijų sistemos skiriasi nuo privačių pensijų kaupimo sistemos; be to, yra labai didelis skirtumas tarp profesinių pensijų sistemų ir draudimo produktų. Be to, dėl mokumo taisyklių gali padidėti profesinių pensijų sistemų sąnaudos, negerinant darbuotojams pensijų;

22. mano, kad valstybės pensijos, kurias galėtų papildyti profesinės pensijos, turi būti pakankamos, kad piliečių gyvenimo lygis išėjus į pensiją būtų adekvatus, tačiau reikėtų asmenis taip pat skatinti kaupti santaupas patiems ir dalyvauti trečiojoje pensijų kaupimo pakopoje;

23. pabrėžia, kad galima skatinti mažinti kliūtis, trukdančias aktyviau dalyvauti darbo rinkoje; dėl su amžiumi susijusių

profesinių pensijų draudimo įmokų, pavyzdžiui, kokios yra fiksuotų išmokų sistemose, gali būti brangu įdarbinti ir išlaikyti vyresnio amžiaus darbuotojus;

24. pažymi, kad norint įgyti teisę į profesinę pensiją dažnai reikalingas tam tikras darbo stažas, tuo tarpu daug jaunų darbuotojų dažnai keičia darbo vietas ir kai kada netgi šalį, kurioje dirba. Svarbu, kad šiems darbuotojams būtų kredituojamos įmokos į sistemą, kurioje jie įgyja teisę į pensiją;

25. iš principo palankiai vertina teisių į pensiją perkeliamumą ir laukia Komisijos pasiūlymų. Bet šis klausimas yra labai sudėtingas, kadangi reikia atsižvelgti į profesinių pensijų sistemų įvairovę valstybėse narėse. Ypač nederėtų slopinti darbdavių iniciatyvos finansuoti profesines pensijas. Be to, reikia labiau atsižvelgti į mokesčių poveikį, teisės aktus dėl bendro turto padalijimo ir pan.;

26. atsižvelgdamas į nerimą dėl skaidrumo, taip pat dėl mokesčių ir rinkliavų, susijusių su įvairiais privatus pensijų kaupimo modeliais, dydžio, norėtų, kad būtų atliktas palyginamasis tyrimas, kokią praktiką būtų geriausia taikyti visoje ES;

Lytis

27. giria Komisiją už tai, kad ji atsižvelgė į rekomendaciją⁽⁴⁾ daugiau dėmesio skirti lyčių klausimui. Tai ypač svarbu vietos ir regionų valdžios institucijoms, nes daugelyje viešojo sektoriaus sričių dauguma darbuotojų yra moterys⁽⁵⁾;

28. siekiant mažinti diskriminaciją dėl lyties ir moterims mokėti geresnes pensijas, pritaria Komisijos rekomendacijai, kad valstybės narės turėtų vyrams ir moterims nustatyti vienodą pensinį amžių;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad nemenki 55–64 m. amžiaus moterų ir vyrų užimtumo lygio skirtumai reiškia, kad ilgesnio profesinio gyvenimo ir vyresnių žmonių aktyvumo srityse ypač daug dėmesio reikia skirti lyčių aspektui, pavyzdžiui, imtis priemonių, padedančių derinti darbą ir šeiminius įsipareigojimus;

30. nurodo, kad, trūkstant alternatyvių priežiūros galimybių, daugelio valstybių narių moterims užkraunama papildoma našta, dėl kurios dažnai anksčiau išeinama į pensiją;

31. pastebi, kad aktyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje verstų aktyviau ieškoti vaiko priežiūros ir vyresnio amžiaus žmonių priežiūros galimybių; svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų pakankamai išteklių teikti šias paslaugas;

⁽³⁾ Applica & CESEP & Alphametrics(2007): Men and women with disabilities in the EU: Statistical analysis of the LFS ad hoc module and the EU-SILC. (Neįgalūs vyrai ir moterys ES. Darbo jėgos tyrimo ad hoc modulio statistinė analizė ir EU SILC).

⁽⁴⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽⁵⁾ Eurostatas (2008 m.): The life of men and women in Europe – a statistical portrait (Vyrų ir moterų gyvenimas Europoje. Statistinis portretas).

32. atkreipia dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse moterys dažniau kenčia nuo (ilgalaikių) lėtinių ligų ar sutrikimų ir yra didesnė tikimybė, kad jos dažniau nei vyrai praneš apie darbo apribojimą o kitose valstybėse narėse dažniau kenčia vyrai. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų būti ypač atsakingos už gerų darbo sąlygų savo darbuotojams užtikrinimą;

33. nurodo, kad ne visos darbo dienos galimybės, pavyzdžiui, kol vaikai yra maži, gali būti svarbi išankstinė sąlyga daugeliui žmonių, ne tik moterims, toliau dirbti. Taip pat svarbu, kad žmonės, nenorintys toliau dirbti ne visą darbo dieną, galėtų tokio darbo režimo atsisakyti, nes tai gali turėti neigiamo poveikio būsimoms pensijoms;

34. pastebi, kad tam, kad dėl įstatymais numatytų vaiko priežiūros atostogų pensijos nesumažėtų, valstybės narės būtų galima paskatinti apsvaistyti būdus, kaip įvertinti teises į pensiją ir tokių vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu; tokios pačios nuostatos galėtų būti laikomasi ir karinės tarnybos atveju;

Informacija

35. mano, kad reformomis turi būti siekiama sukurti tokią pensijų sistemą, kuri užtikrintų ilgalaikį stabilumą. Šios reformos bus sėkmingos tik tuo atveju, jeigu jos bus laikomos teisingomis; todėl būtina, kad plačioji visuomenė gerai suvoktų realias problemas ir visus galimus jų sprendimo būdus;

36. pabrėžia, kaip svarbu turėti išsamią informaciją apie pensijas, kad piliečiams būtų lengviau apsispręsti dėl pensijų planavimo. Judėjimo laisvė Europos Sąjungoje reiškia, kad nuo šiol daug žmonių įmokas į pensijų sistemas veiklos laikotarpiu mokės skirtingose šalyse, dėl to išsami informacija taps dar reikalingesnė;

37. todėl prašo Komisiją apsvaistyti galimybę sukurti bendrą internetinę platformą, kurioje būtų pateikiama išsami informacija apie pensijas;

Kiti klausimai

38. pabrėžia, kad adekvačios pensijų sistemos yra svarbios piliečių gerovei ir labai reikalingos, kad padėtų išvengti pernelyg didelės naštos vietos ir regionų valdžios institucijoms;

39. prašo Komisijos užtikrinti, kad tolesnių veiksmų šioje srityje bus imtasi atlikus deramus poveikio vertinimus, kuriuose, be kita ko, būtų įvertintas poveikis vietos ir regionų valdžios institucijoms;

40. ragina Komisiją apsvaistyti, ar pensijų nereikėtų koordinuoti taikant atvirkštąjį koordinavimo metodą, siekiant skatinti ir laisvą asmenų judėjimą, ir pensijų sistemų tvarumą.

2012 m. spalio 10 d., Briuselis

*Regionų komiteto
Pirmininkas*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO